

ні погодні умови не вплинуть на траєкторію лазера. Слідуючи за умовно встановленою траєкторією польоту кулі можна встановити ймовірне місце здійснення пострілу.

У разі застосування методу візування для встановлення місця пострілу необхідно врахувати можливість відхилення кулі від первісної траєкторії. На траєкторію польоту снаряда істотно впливає кут зустрічі з поверхнею перешкоди. Так, при кутах зустрічі, рівних або близьких до 90 градусів, снаряди практично не змінюють свого напрямку руху. Відхилення починає проявлятися при величині кута зустрічі менше 60 градусів і зростає з його зменшенням. При кутах зустрічі кулі з поверхнею скла менше 45 градусів відхилення проявляється досить стійко [6, с. 90].

Візування є невід'ємним методом технології вимірювання в експертно-криміналістичному дослідженні, що дозволяє визначити траєкторію польоту кулі, місце здійснення пострілу та відстань і є обов'язковим під час огляду місця події при розслідуванні злочинів, що вчиняються з використанням вогнепальної зброї.

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/ukraine-naschityvaetsya-5-mln-edinits-nelegalnogo-1485524021.html>

2. Ємець О.Л. Особливості огляду місця події і вилучення окремих об'єктів при розслідуванні вбивств, вчинених з використанням вогнепальної зброї / О.Л. Ємець // Науковий вісник Юридичної академії МВС. – 2005. – № 2 (21). – С. 362–367.

3. Макаренко Є.І. Довідник дільничного інспектора міліції. Огляд місця події : навчальний посібник. – Дніпропетровськ, 2005. – С. 3–4.

4. Шепітько Ю.В. Криміналістика / В.Ю. Шепітько. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Ін Юре, 2004. – 728 с.

5. Кофанов Л.В. Методика визначення напрямку, відстані та місця проведення пострілу за допомогою лазерно-оптичного візування / Кофанов Л.В., Арешонков В.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.naiu.kiev.ua>

6. Бірюков В.В. Визначення дистанції пострілу і місця, звідки його було здійснено, за слідами на місці події / В.В. Бірюков // Вісник Луганського держ. ун-ту внутр. справ імені Е.О. Дідоренка. – 2013. – № 4. – С. 86–91.

Кацуба Роман Миколайович
т.в.о. першого проректора
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ЩОДО НАПРЯМКІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РОЗКРАДАННЯМ ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ

Проблема розкриття і розслідування розкрадань державних коштів у сфері будівництва є однією з найбільш актуальних, особливо в період стабілізації та розвитку економіки країни, і заслуговує пильної уваги з боку пра-

воохоронних органів.

Криміналізації будівельної сфери сприяє високий рівень корумпованості посадових осіб, які перебувають у протиправних зв'язках з комерційними структурами і організованими злочинними групами. Зазначені злочинні формування розробляють складні, витончені комбінації, пов'язані з незаконним перерахуванням коштів, в т.ч. шляхом участі у тендерах з порушенням встановленого порядку їх проведення. У свою чергу, організація, з якою був укладений державний контракт (договір підряду), шляхом умисного підсумкового завищення вартості виконаних робіт по споруджуваних об'єктах, в т.ч. з порушенням проектно-кошторисної документації, необґрунтовано отримує, крім законного прибутку, грошові кошти, які повинні були реально інвестовані в будівництво за умови точного дотримання положень проектно-кошторисної документації. Нерідко така «різниця» перевищує фактичну вартість самого об'єкта будівництва [1, с. 3–4].

Правоохоронні органи у процесі розслідування злочинів, пов'язаних з розкраданням державних коштів під час проведення будівельних робіт, стикаються з низкою проблемних питань, обумовлених специфікою будівельної сфери, а також необхідністю використання значної кількості спеціальних знань у процесі розслідування.

Ефективне вирішення завдань розслідування розкрадань державних коштів у сфері будівництва неможливе без розробки і впровадження сучасних криміналістичних методів і засобів їх вирішення, відповідних рекомендацій, що дозволяють у цілому оптимізувати процес розслідування даної категорії злочинів. Одним із шляхів, направлених на вирішення проблем розслідування злочинів у цій сфері, є здійснення відповідного наукового дослідження.

Останнім часом у наукових колах питання протидії розкраданню державних коштів під час проведення будівельних робіт знаходить усе більшого висвітлення. Окремі аспекти протидії такого роду злочинам розглядалися М.О. Брильовим, А.В. Вавришем, В.В. Дараганом, А.П. Запотоцьким, В.А. Кучеренком, А.М. Меденцевим, Х.М. Михайловою, Р.С. Недовим, О.С. Тарасенком, В.В. Тацієнком, Т.О. Часовою та ін.

Проте комплексно питання з розслідування злочинів, пов'язаних з розкраданням державних коштів під час проведення будівельних робіт, не розглядалися

Крім цього, у вчених і практиків нинішнього часу немає єдиного підходу до вирішення нагальних проблем. Саме з цього сьогодні виникла реальна потреба у перегляді та більш глибокому вивченні економічних злочинів у сфері будівництва [2, с. 268].

Наукове дослідження проблем розслідування злочинів, пов'язаних з розкраданням державних коштів під час проведення будівельних робіт, на нашу думку, повинно включати такі питання:

- стан наукової розробленості проблем розслідування даного виду злочинів;
- криміналістична характеристика цих злочинів;
- задачі розслідування даного виду злочинів;
- типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування зазначених злочинів;

- використання методів економіко-правового аналізу у процесі розслідування даного виду злочинів;
- використання спеціальних знань під час розслідування даних злочинів;
- планування та організація розслідування зазначених злочинів;
- організація та тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування даного виду злочинів.

На нашу думку, визначені нами напрями дослідження дадуть змогу вирішити наукове завдання у вигляді теоретично сформульованих та емпірично доведених положень і рекомендацій щодо розслідування злочинів, пов'язаних з розкраданням державних коштів під час проведення будівельних робіт.

1. Задерако С.В. Особенности расследования корыстных преступлений в сфере строительства, связанных с фальсификацией проектно-сметной и отчетной документации : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.12 – криминалистика; судебно-экспертная деятельность ; оперативно-розыскная деятельность / С.И. Задерако. – Ростов-на-Дону, 2013. – 30 с.

2. Киселева Л.В. История развития экономических преступлений в сфере строительства как нарастающая опасность подрыва экономической безопасности Российской Федерации / Л.В. Киселева, К.А. Зеленков // Юридическая наука и практика : Вестник Нижегородской академии МВД России. – 2010. – № 2. – С. 266–268.

Ларкін Михайло Олександрович

доцент кафедри кримінального права та правосуддя
Запорізького національного університету,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ОБСТАНОВКИ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ЧЛЕНАМИ МОЛОДІЖНИХ НЕФОРМАЛЬНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Вкрай важливою складовою діяльністю з розслідування злочинів, які вчиняються членами молодіжних неформальних об'єднань, є ґрунтовний аналіз обстановки злочинів. Під обстановкою злочину слід розуміти систему елементів оточуючої його об'єктивної реальності (місце, час, різні об'єкти тощо), зв'язок яких зі злочинним діянням детермінований предметом посягання і (або) особистістю злочинця, яка сприяла формуванню способу злочину та його відображення у вигляді слідів та обумовила методику його розслідування і встановлення факту злочину і його учасників [1, с.100].

Якщо ж йдеться про обстановку злочинних діянь членів молодіжних неформальних рухів, то вона складається з місця, часу та знарядь вчинення злочину.

Понад 90 % злочинів вчиняється членами молодіжних неформальних рухів у містах, більшість з яких – це обласні центри та міста з населенням 200 тисяч людей і більше.

Місце події є важливим джерелом інформації про спосіб скоєння злочину, про механізм його вчинення, обстановку скоєння злочину, про особу злочинця та потерпілого [2, с.7]. Щодо злочинів неформалів, то місця їх скоєння,